

ANUL I: 1925-1926.

Nr. 2: Marți 13 Oct.

TEATRUL

Apare de două ori pe lună

Un exemplar 10 Lei

REDACTOR:

ALEXANDRU HODOȘ

Redacția și administrația

Cluj, Piața Cuza Vodă 16

„Thebaida“ la Teatrul Național din Cluj

Decorul actului I și al II-lea. — Stâncile dela Kolonos

TEATRUL NAȚIONAL DIN CLUJ: Joi 15 Oct. „Doctorul în dilemă“; Sâmbătă 15 Octomvrie „Doctorul în dilemă“; Duminică 18 Octomvrie „Mica Ciocolatieră“ (matineu); Marți 20 Octomvrie „Fetița“ (premieră); Joi 22 Octomvrie „Fetița“; Sâmbătă 24 Octomvrie „Fetița“; Duminică 25 Octomvrie „Doctorul în dilemă“.

Acest număr cuprinde ca supliment programul spectacolului de azi

DE - A C U M   Ş   A   S   E   A   N   I

— AMINTIRI —

În jumătatea a doua a lui Septembrie 1919 primesc din partea Consiliului Dirigent însărcinarea să alcătuiesc trupa Teatrului Național din Cluj.

Vremea era cam înaintată; toți artiștii mai de seamă erau plasați, și în plină activitate, pe la diferitele teatre naționale și particulare.

Țîmp de pierdut nu era însă, nici de dat înapoi.

Dau „sfară în țară” printre prietini, prin gazete, prin scrisori, și peste câteva zile încep să-mi vină răspunsuri încurajatoare. Erau semne bune.

Cel dintâi sosesc d-nii I. Stănescu-Papă și Neamțu-Ottonel, prietini vechi. Cu ei aduc pe d. Mihăilescu-Brăila. Eu personal nu-l cunoșteam, decât din faimă. Ei îl iau pe garanție că e băiat bun, și au avut toată dreptatea.

Acești artiști de seamă au dat un mare și prețios concurs începutului și dezvoltării Teatrului național din Cluj. E bine să se știe asta, și să se repete la ori ce ocazie.

Vin apoi și alții și iar alții, până se fac vre-o douăzeci și cinci, între cari erau și dl A. Athanasescu și dra Sonia dela Naționalul din București. Într-o zi iacă și-un sublocotenent înalt și slab: era Ghibericon. La Iași în vremuri de grea cumpănă pentru țară, mi-a spus: — „Acum n'ai să mă mai vezi până nu ne-om duce să facem teatru la Cluj.” Se împlinise vremea.

— Ai venit? zic eu.

— Venit.

— Hotărât?

— Gata.

— Iscălește!

Pe la 24 Octomvrie eram cu toții, cu toate geamantanele și cu tot sufletul în gara de Nord. Eram veseli cu toții. Un frig strașnic ne ia în primire de când pornim și se întetește tot mai mult cu cât ne apropiem de munți.

De pe la Cămpina, iarnă în toi. Trenul, cum era pe vremea aceea, neîncălzit. Pe la miezul nopții iată-ne în Predeal înghețați, cu tren cu tot. Dăm năvală în restaurant. Ceaiuri, ciorbe, cafele, șprițuri, tutun și vorbă.

Comandantul gării, un ofițer foarte simpatic, cu noi de-avalma. Noi veseli, el fericit de gălăgia noastră, — și el mai mare! Trenul avea să plece numai când voia comandantul. Și el nu voia de loc. Unde să mai găsească în pustietatea de-atunci a Predealului o societate ca a noastră.

Noi: „Hai, șefule“...

El: „Lăsați, frate, nu vă amestecați în atribuțiile mele“...

Și-am plecat tocmai pe la trei.

* * *

Dimineața, după ce a amorțit fiecare cum a putut până s'a luminat bine, de frig s'a încins un cântec și-o veselie în vagonul nostru de se înveseliau toate gărrile prin care treceam.

Pe la 3 după amiază ne apropiem de Cluj.

— Ne face primire, ori nu ne face?“ Asta era preocuparea tu-

turor., Cei mai mulți susțineau morțiș că ne face. Unde poate să nu ne facă?

Inflențat de iluziile lor, înghețat cum eram, es pe coridor și mă chinuesc să leg două-trei fraze de mulțumire la vre-un discurs care ni s'ar ține la sosire.

— „Un mare eveniment cultural... un mare eveniment cultural“.. atât îmi umbla prin minte, și mai mult nu se lega nimic.

În sfârșit, ajungem. Lume, zarvă, cufere și... vânt, un vânt rece și umed de Cluj. În colo, nimeni. Nici secretarul nostru, care venise cu vre-o două săptămâni înainte să caute locuințe. Nimeni.

Lumea se duce în treaba ei, și rămânem noi, trupa, în prejurul unei piramide de cufere bătute de vânt; noi și peronul înghețat.

După vre-o trei sterturi de ceas iacă și Tiberică, secretarul. Foarte mirat: „Eee..! Ați sosit?“

* * *

Ne punem imediat pe muncă. Ne cumpărăm tocure, cerneală, creioane, hârtie și-o mașină de scris. Zi și noapte, muncă intensă. De multe ori ne-a apucat ziua scoțând rolurile, în odăi înghețate, din piesele care aveau să intre în repetiție.

La 4 Noemvrie începem repetițiile și la 1 Decemvrie 1919, după o frumoasă și impresionant de măreață feștanie făcută de pe scenă în fața unei săli arhitecturale, deschidem noul Teatru Național al țării.

Ce-a mai fost... se știe.

Z. BÂRSAN

„A FARĂ DIN PROGRAM“...

— DE-ALE TEATRULUI —

Ne povestește d. Zaharia Bârsan:

„Acum vre-o trei ani jucam la Oradea-Mare, *Instinctul și Cererea în căsătorie*.

Terminasem prima piesă, și se începuse *Cererea în căsătorie*, în care juca tot soția mea, pe Natașa. Vrând să mai văd amuzanta comedie a lui Cehow, intru într-o loje liberă. În loja vecină, trei doamne cu un domn. Un om gras, probabil om cu greutate, fiindcă așa cum era, pe întuneric, nu vedeam din el decât un lanț gros de ceasornic și-o burtă.

Erau foarte atenți. După vre-o cinci minute, aud pe domnul cu lanț spunându-le cucoanelor.

— Ei, vedeți, c'am avut dreptate? Tot au divorțat, nici nu se

putea altfel. (Vorbiau de Petre Bernou și de Cecilia din *Instinctul*.) Nu v'am spus eu? continuă domnul cu lanț. Uitați-vă, acum e liberă și are peșitori.

— Da, așa este, aprobară cucoanele cu respect. (Toți erau în credință că *Cererea în căsătorie* e actul din urmă din *Instinctul*.) Și doamna domnului cu lanț în chee:

— Bărbatul meu cunoaște teatrul, nu giună. E prieten cu toți actorii. Știe dinainte ce-are să se întâmple. A spus că are să divorțeze, și a divorțat. Vezi, Smarando, ziceai că n'au să divorțeze. Ai pierdut pariul. Măine ai să plătești prăjiturile.

Și întorcându-se spre bărbatul său, veselă și fericită: „Bravo! tăticule, halal să-ți fie!“

CRONICA DRAMATICĂ

THEBAIDA, tragedie în 5 acte, în versuri, de d. *Victor Eftimiu*

MICA CIOCOLATIERĂ, comedie în 4 acte de *Paul Gavault*,
tradusă de d. S. Alexandrescu

Reprezentarea *Thebaidel* pe scena Teatrului Național din Cluj, — care nu e un teatru bogat, — a fost fără îndoială un act de curaj. Zeița Fortuna surâde însă celor îndrăzneți. *Thebaida* a fost un triumf sincer și curat al tinerilor noastre puteri artistice.

Meritul, în primul rând, aparține tragediei în versuri a dlui Victor Eftimiu, care a știut să transpună povestea groaznică a cetății lui Cadmos în ritmul viu al spiritului modern, păstrând totuși atmosfera de măreție din opera clasicii elini. Autorul *Thebaidel* vede Olimpul prin prisma unei alte înțelegeri a vieții. Omul secolului al douăzecilea nu mai crede în destin, și nu se mai teme de mânia zeilor. Aceasta nu însemnează, că sufletul său nu urmărește cu înfrigurare marile prăbușiri și splendidele elanuri ale clasicii eroi din antichitate. Dimpotrivă, tragedia lor ni se pare astăzi cu mult mai profundă, de vreme ce nu-i mai socotim drept jucării ușoare în mâna unor forțe mai presus de ei.

Thebaida dlui Victor Eftimiu nu e, prin urmare, o simplă transcriere a operei lui Sofocle, care a tălmăcit în chip firesc legendele grecești potrivit credințelor vremii. *Thebaida* e o transpunere complexă, cu mijloace absolut noi, a unor mari întâmplări, pe care le privim din pragul unui alt veac. D. Victor Eftimiu își privește personagiile cu ochi adânc

omenești. Poetul însuși se substituie Olimpului, cu darul său de a pricepe toate durerile lumii.

Interpretarea *Thebaidel*, cu excepția câtorva neînsemnate insuficiențe, a fost mai mult decât mulțumitoare. În fruntea ei se cade să punem pe dna Olympia Bârsan, care a dovedit încă odată neprețuitele sale însușiri de tragediană. Impresionantul său glas, cu mlădieri muzicale și cu izbucniri coplesitoare, a slujit Antigonei să-și desfășoare toată jalea și toată revolta tristei sale povești. Gest, atitudine, dicțiune, — nimic nu-i lipsește dnei Olympia Bârsan pentru a înfrunta, fără să se teamă de nicio comparație, rolurile de amploare ale repertoriului clasic. Ne-a plăcut mult compoziția inteligentă, tăiată în linii largi, a dlui N. Dimitriu în regele Oedip. Printre stâncile dela Kolonos ne amintea ceva din furtunoasa rătăcire a regelui Lear. E un succes pe care i-l încrețim bucurăși pe răbojul carierei sale. D. Dim. Psatta, plin de presanță și de vigoare în Creon, ne-a dat o creație fără cusur. Același lucru se poate spune despre Omul din mulțime al dlui I. Vanciu, care a cioplit cu talent în piatra de încercare care i s'a dat. Dna Aura Fotino spune versurile frumoase, cu pricepută nuanțare. Resultul interpretării a slujit, deasemeni, cu multă râvnă, buna reușită a ausamblului.

Pentru întreaga realizare a at-

mosferei și a mișcării din *Thebaida*, omagiile spectatorului trebuie să meargă, — cum au mers și elogiile autorului, — spre d. Zaharia Bârsan, care a fost animatorul însuflețit al minunatului spectacol.

* * *

Mica Ciocolatieră, unica și adorabila moștenitoare a ciocolatei Lapistolle, e o fată zburdalnică și răsfățată, pe care o cunoaștem mai demult. Acum zece ani, amuzantele sale capricii puteau să pară excentrice și să scandalizeze pe mulți burghezi cumsecade. În lumea fetelor de astăzi, a căror emancipare, desigur, nu poate să stea pe loc, Benjamina Lapistolle n'ar fi printre cele mai năbădăioase. E, în fond, o găsculiță sentimentală, (scuzați) care e fericită să se mărite cu modestul funcționar Paul Normand, după ce i-a stricat logodna și l-a făcut să-și piardă slujba. Dar comedia lui Paul Cavault, străbătută de un ușor spirit parizian, amuză, înveselește și înseninează, chiar după o lungă trecere de vreme.

Dna Jeana Popovici-Voina a fost *Mica Ciocolatieră*. Veselă, frumoasă și elegantă. Incăpățânată și sentimentală. Cicălitoare și îndrăgostită. A cucerit, ca de obicei, sala, dela primele replici. Paul Normand al dlui Neamțu-Ottonel e un băiat timid, așezat, care are o foarte bună părere despre el însuși. Ne-ar fi părut și nouă bine, dacă acest amănunt ar fi ieșit și mai mult în relief. D. Al. Ghibericon a făcut din pictorul Félicien Bédarride o minunată caricatură, și a avut obișnuitele dumisale aplauze. Un tip

bine reușit e Mingassol al dlui M. Ștefănescu. Plin de bonomie, până Lapistolle al dlui Stănescu-Papă. În două roluri secundare dnele Sylvia Hodoș și Nunuța Hodoș au jucat inteligent, subliniind efectele comice cu o delicioasă discreție.

În seara premierei, e drept, unii din interpreți au avut câteva ezitări. Ele s'au îndepărtat la reprezentațiile următoare. Pentru traducerea sa justă și pentru decorul ultimului act în deosebi, d. Sică Alexandrescu merită să fie sincer felicitat.

ALEX. HODOȘ

ECOURI

Un urs bisericos.

Ceea ce se întâmplă pe scenă nu se poate prezice niciodată cu precizie. Surprizele iau adeseori o întorsătură mai comică decât comedia însăși. Acestea sunt bucați afară din program.

Răposatul actor Leonescu-Vampiru colinda provincia acum vreo treizeci de ani cu o localizare din franțuzește: *Doi vânători*. Într'o seară, pe când juca într'un orașel din Moldova, reprezentația era acompaniată de o ploaie grozavă. La un moment dat, actorul care juca rolul unui urs veritabil, pornit la plimbare prin pădure, se sperie așa de rău din pricina unui tunet, încât se ridică în două picioare în fața suflerului, și cu laba dreaptă își făcu, creștinește, o cruce cât toate zilele.

Vă închipuiți, dacă succesul de ilaritate al ursului n'a întrecut pe acela al autorului!

DOUĂ DOAMNE

— Sau șmecheria cusută cu ață albă —

La una din reprezentațiile *Thebaidei*, două prietene nu știu cum au ajuns în posesiunea a două carnete de student. De sigur, că vre-un tânăr gentil le-a înlesnit aceasta, fără să-și dea seama de încurcătura în care le vără.

Va să zică, două doamne care s'au făcut studente ca să poată vedea *Thebaida*! Femeile ce nu pot când vor?

Odată în sală, nu se mulțumesc să stea pe locul dumneelor, ci înaintează, îndemnându-se una pe alta — îmi închipuesc -- și se așează în față pe două fotolii libere. Nu le băgăm nici o vină; așa-s cucoanele, vor să fie văzute.

Odată ce s'au văzut în fotolii, ce și-au zis? „Prea e bine aici! Nu merge să mai rămânem studente, hai să ne facem ziariste“. Zis și făcut: s'au făcut ziariste. Când s'au dus controlorii la ele, au spus'o singure: „Suntem ziariste!“ și încă privindu-i de sus.

— Bine, dar cărțile de ziarist, vă rugăm.

— Lasă-ne în pace, domnule. Dumneata nu vrei să înțelegi că suntem ziariste?

*— Bine, dar...

— Ei, ne plictisești, jignești presa, domnule!

Vedeți, ele credeau serios acum că sunt ziariste. Controlorii însă, oamenii hârțuiți în viață, n'au vrut să le creadă pe cuvânt și-au chemat pe șeful lor, pe economul. Asta nici una nici două — știa ei ce știa. „Să plățiți locurile! Altfel nu merge!“

Cucoanele când l-au văzut așa

mare și fioros n'au mai avut încotro; au pus mână delă mână și-au dat tot ce-au avut în poșete. Dar nu s'a ajuns. N'au putut să găsească decât 60 de lei.

— Să trimiți pe cineva la mine acasă să ia restul, zise una, care pe semne tot mai avea o umbră de credință că e ziaristă.

Economul, care nu prea știe ce e presa, le zice: — „Ba să trimiți dumneata, noi aci avem treabă, nu ne putem pierde vremea cu astfel de fleacuri.“

O fi trimis restul, nu l'o fi trimis, nu putem ști. Ne vine să credem mai mult că l'au trimis. Femeile, ambițioase cum sunt ele, nu se fac de râs pentru un fleac de nimic. Și apoi au stat în fotolii și... face!

Tinere plin de gentilețe, care dai la cocoane bilete de student, ascultă acum sfatul nostru. Când le vei vedea pe stradă, să treci pe trotuarul celălalt; doamnele care au susținut că sunt studente, care au susținut că sunt ziariste, fi sigur, o să susțină că toată vina nu e decât a dumitale, și cine știe ce poți să pați!

— Lucrările de reparare a Teatrului Național din Cluj, mulțumită ajutorului dat d. A. Lapedatu, ministrul Artelor, sunt aproape terminate. Intreaga fațadă a teatrului a fost restaurată, dând clădirii un aspect nou. S'au făcut, deasemeni, importante reparații interioare. Nădăjduim, că la anul viitor va veni și rândul sălii.

INFORMAȚIUNI TEATRALE

Primirea călduroasă, pe care publicul ne-a făcut-o, ne îndreptățește să credem că drumul nostru e asigurat. Am spus dintru început, că soarta „Teatrului” stă în mâinile cititorilor lui. Prin urmare, putem anunța de pe acum, că începând cu numărul viitor vom aduce revistei noastre însemnate îmbunătățiri. Gândul nostru este de a mări necontenit numărul paginilor, de a publica tot mai multe clișee, de a îngriji mereu mai bine materialul informativ, lărgind sfera preocupărilor noastre în măsura în care vom simți deșteptându-se interesul general pentru mișcarea artistică dela noi.

*

Viitoarea premieră a Teatrului Național din Cluj va fi Fetița, o reluare de acum doi ani. Rolurile principale sunt jucate de dna Jeana Popovici-Voina și d. Zaharia Bârsan.

*

Chestiunea turneurilor teatrale în Ardeal e din nou la ordinea zilei. În privința aceasta sunt câteva lucruri de spus, și le vom spune. Ideia de a porni la drum pe marii artiști ai Capitalei, având un repertoriu ales cu oarecare grije, nu e o idee rea. Din nefericire, de foarte multe ori ansamblul păcătuiește, și în afară de unul sau doi protagoniști, restul trupei e alcătuit din actori rămași fără angajament, adunați la întâmplare, cari nu pot să dea nici o garanție pentru realizarea unui spectacol de artă. Apoi, mai e încă ceva. Aceste trupe bucureștene, pornite în turneu prin noile provincii, se opresc de obicei numai prin marile orașe, ocolind totdeauna centrele românești mai modeste, unde teatrul românesc e o adevărată raritate.

Iată pentru ce găsim foarte nimerită concepția Teatrului Național din Cluj, care a hotărât, pe de-o parte, să invite pe marii artiști ai Capitalei să joace cu ansamblul acestui teatru, — neasemănat superior trupelor călătore, — iar pe de altă parte, să organizeze el însuș turnee prin diferite mici localități din Ardeal, ocolite până acum de actorii din vechiul Regat.

În felul acesta, problema turneelor primește, cel puțin aci la noi, un început de deslegare.

*

Pe scena Teatrului Național se repetă zilnic puternica dramă a lui F. Dostoievski: Frații Karamazov. Rolurile principale sunt încredințate dnei Olympia Bârsan, dsoarei Virginia Cronvald și dlor Neamțu-Ottonel, N. Dimitriu și D. Psatta. Direcția de scenă o are d. Sică Alexandrescu. Premiera va avea loc în luna Noiembrie.

*

Teatrul Național va mai juca, înainte de sfârșitul anului, și o piesă originală, *Prăbușirea*, de d. I. Peretz, profesor universitar. *Prăbușirea* e o interesantă dramă modernă, cu un subiect foarte mișcător, care va da naștere, desigur, unor numeroase discuții. Buna reușită a dramei dlui I. Peretz a fost încredințată dnei Olympia Bârsan, Stanca Alexandrescu, Sylvia Hodoș, dnilor N. Dimitriu și Neamțu-Ottonel. Piesa e pusă în scenă de d. G. Mihăescu.

*

Zilele trecute, Clujul a avut ca oaspe pe d. C. Berariu, directorul Teatrului Național din Cernăuți.

IOAN N. JILESCU

CLUJ, STR. REGINA MARIA 16

MAGAZIN DE AUTOMOBILE

Cauciucuri, Michelin Cable, Continental Cord
Accesorii și piese de schimb

Expoziție permanentă de automobile:

Buick — Citroën — Oldsmobil

TELEFON No. 7—63

„AU PRINTEMPS“ (Fost Missir)

Cluj, Str. Memorandului No. 11

Cel mai bine asortat magazin cu articole de mode.

Ștofe, Mătăsuri, Lameuri, Pluș „Silskin“, Pânzării,
Ștofe pentru mobile, Draperii, Covoare și Linoleum

Prețurile cele mai convenabile!

IULIU MUȘA & Co.

Coafor de dame CLUJ, Str. Memorandului No. 10

Execută lucrări de artă în această
branșă. — Specialist în coafuri
de dame, lucrări de păr. —
Vopsește părul în orice culoare,
garantând durabilitatea.

L'ORÉAL culorile: noir, brun châtain
foncé, châtain, châtain clair, blond
cendre, blond doré, blond, blond
clair, vénétien rouge, vénétien clair.
Acestea se găesc în praf și fluid

SIMION NIRENDFELD

Mare deposit de cherestea pentru
construcții și materiale similare

CLUJ, CALEA DOROBANȚILOR No. 9